

At flytte et bibliotek

Af Gunner Thorlund

Hvordan bærer man sig ad med at flytte og flette to separate tidsskriftsamlinger til et nyt magasin og samtidig sikre, at de enkelte titler fordeles fornuftigt og uden spild af reolplads?

Gunner Thorlund
Bibliotekar ved LEO Pharma

Denne opgave blev i biblioteket hos LEO Pharma løst ved hjælp af et regneark af egen tilvirkning, som viste sig særdeles nyttigt.

Andre kan måske have glæde af at kende til dette regneark, selv i disse elektroniske tider. Det beskrives nedenfor sammen med baggrunden for tilblivelsen.

Opgaven

At flytte biblioteket, tilmed to gange inden for en forholdsvis kort periode. Dette var beskeden, da firmaets ledelse i 1999 besluttede, at den bygning, der bl.a. havde været vort domicil siden 1972, skulle totalrenoveres.

Jeg har aldrig haft ambitioner i retning af at skulle planlægge og forestå flytning af biblioteker, og de første tanker, der faldt mig ind, efter at nyheden var sluppet løs, var vistnok noget i retning af: "At flytte biblioteket, tilmed to gange, er vanvid og burde være forbudt, fordi det med usvigelig sikkerhed medfører rod og uorden. Kun to ting er værre i et bibliotek: ild og vand."

Men vist var det en udfordring af de større, og det er trods alt sjældent, at man får mulighed for at præge en biblioteksindretning allerede ved planlægningen.

Som midlertidigt eksil fik vi tilbudt en tidligere fabriksshal til tidsskrifter og bøger og en "pavillon" til personalet.

Planlægning

Planlægning af udflytningen var forholdsvis simpel, og nu, hvor det er prøvet, lyder det jo meget nemt: Man anskaffer en tomestok, en lineal af den trekantede slags med seks forskellige målestoksforhold på, samt en tegning over de rum, der skal bebos. Alt inventar måles op, mærkes og indtegnes på rumtegningerne. Som særlig ondartet komplikation skulle vi genbruge vore gamle reoler i eksilet. Via en af firmaets kemikere fik vi en aftale i stand med et institut på DTU om at aftage vor trykte udgave af Chemical Abstracts, hvilket frigjorde 100 hyldemeter. Med disse som udgangspunkt kunne bøgerne og tidsskrifterne herefter flyttes etapevis på basis af en i forvejen lagt logistikplan.

I den gamle bygning havde vi et bibliotekslokale og et kontorlokale i stueetagen samt et magasin i kælderen, og der stod tidsskrifter og bøger både i stuen og i kælderen. Årsagen til denne velordnede uorden er historisk og berøres ikke nærmere her, men grundet genbrug af reolerne var det nødvendigt at opstille fire separate samlinger (bøger/bibl., bøger/arkiv, tss/bibl. og tss/arkiv) i fabriksshallen.

Vi var blevet lovet, at eksilet skulle vare otte til ti måneder. Allerede i foråret 2000 stod det dog klart, at tidsplanen ikke holdt, og det blev til i alt næsten tyve måneder i eksil.

Allerede ved udflytningen stod det klart, at i det nye bibliotek skulle håndbogs-

samlingen stå i stueetagen, og tidsskrifterne i kælderen. Der var god grund til at formode, at online-adgang til stadigt flere af vore tidsskrifter ville reducere antallet af lånere i den del af biblioteket. På den anden side er det stadig her, det store træk foregår, så tidsskriftarkivet skulle kunne fungere fra og med dag ét efter tilbageflytningen.

Hvordan gør man så?

Og tvivlen stak sit grimme fjæs frem: Hvordan gør man egentlig? Tidsskrifterne fylder forskelligt, deres årlige tilvækst er forskellig, og der er to samlinger, der skal flettes til ét alfabetisk system.

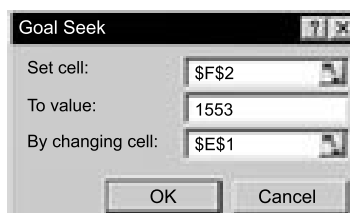
En kollega mente, at det måtte være muligt at lave noget i Excel, og derved blev det.

De aktuelle titler plus oplysning om placering blev kopieret fra vores biblioteksdatabase over i et Excel regneark. Så var det bare i gang med tommestokken igen med henblik på at få et mål for, hvad hvert enkelt tidsskrift fyldte i 2001, samt et tal for hver enkelt titels årlige tilvækst (kolonne A, B, C og D). Se illustrationen.

Efter at have kikket på regnearket i ny og næ gennem et par dage, kom inspirationen. Jeg opsøgte en god kollega, som arbejder med Excel dagligt. Efter et par diskussioner og et par forsøg, blev kolonnerne E, F, G og H tilføjet. Og nu bliver artiklen for alvor kedelig! Kolonnerne A og B er kopieret fra vor

A	B	C	D	E	F	G	H
Tidsskrifttitel	Nuværende opstilling	Årlig tilvækst (i meter)	2001	2020,305	Hele hylder	Starthyldede	Hyldelængde i meter
Summa summarum		37,5	597,2	1.320,1	1533		0,98
Abstracts Papers ACS National Meeting	Ark	0,2	5,5	9,4	10	1	
Accounts Chemical Research	Bibl	0,0	0,9	0,9	1	11	
Acros Organics Acta	Bibl	0,0	0,2	0,2	1	12	
Acta Chemica Scandinavica	Ark	0,0	6,8	6,8	7	13	
WHO Drug Information	Ark	0,1	0,2	2,1	3	1521	0,98
WHO Technical Report Series	Ark	0,1	3,0	4,9	6	1524	
Xenobiotica	Ark	0,0	1,3	1,3	2	1530	
Zeitschrift Hautkrankheiten	Nyt	0,1	0	1,9	2	1532	
				1320,1	1348		

Figur 1
Begyndelsen og slutningen af regnearket.

Figur 2

database, mens C, D og H er udfyldt manuelt. Kolonne H kan undværes, hvis hyldelængden er en meter.

Det er nødvendigt at udfylde celle E1 med et årstal, der er højere end værdien i D1. Hvilken værdi man bruger er underordnet, men man kan more sig med at gætte på det årstal, hvor alle hylder vil være fyldt. Hvis E1 lades tom, vil flere af formlerne melde fejl. Hvis man arbejder med en hyldelængde, der ikke er en meter, angives hyldelængden i celle H1, i nærværende tilfælde 0,98.

Man starter med sumformler til kolonnerne C2, D2, E2 og F2. Stil cursoren på celle C2 og skriv: =SUM(C3:Cx) hvor x er sidste rækkenummer (i mit tilfælde 367).

Tryk Return og stil cursoren på C2. Træk derefter formlen vandret igennem de øvrige felter og stands i F2. Man trækker ved at placere cursoren på nederste højre hjørne af cellen og holde venstre museknap nede, mens man trækker.

Kolonnebetegnelserne D, E og F ændres automatisk til de rigtige værdier i hver kolonne.

Herefter skrives i E3: =SC3*(E\$1-D\$1)+D3. Tryk Return og stil cursoren på E3. Træk formlen lodret ned gennem hele kolonnen.

Skriv i F3: =ROUNDUP(E3/H\$2;0). Tryk Return og stil cursoren på F3. Træk formlen lodret ned gennem hele kolonnen. Hvis hyldelængden er en meter, kan man i F3 nøjes med =ROUNDUP(E3;0).

Til sidst klargøres kolonne G: Skriv 1 i celle G3 (1-tallet angiver starthyldede no. 1). Skriv derefter i G4: =G3+F3

Tryk Return og stil cursoren på G4. Træk formlen lodret ned gennem hele kolonnen.

Hvornår er alt fyldt op?

Så kommer sidste operation. Vi har 1533 hylder med længden 0,98m, og vi skal nu på grundlag af disse tal samt summerne C2 og D2 beregne, hvor meget hver enkelt titel optager, når alle hylder er fyldt. Årstallet for, hvornår denne begivenhed indtræffer, vil, når regnearket er færdigt, fremgå af celle E1.

Excel indeholder et redskab, "Goal Seek", som løser denne opgave i et snuptag: Stil cursoren på celle F2, klik på "Tools", vælg "Goal Seek" i rullemenuen, og nederstående vindue fremkommer. Feltet "Set cell:" er allerede udfyldt automatisk, man skriver 1533 i "To value:", stiller cursoren i "By changing cell:" og klikker på celle E1. Herefter ser vinduet ud som vist på figur 2, og man klikker OK.

Man vil kunne se værdierne ændre sig i kolonnerne E, F, og G, og regnearket er nu klar til brug. Hvis der er konsistens i data i kolonne B, kan man lave en knap, der kan sortere titlerne efter opstilling. Klik på "Data", stil cursoren på "Filter" og vælg "AutoFilter". Det giver sorteringknapper i alle kolonner, men i vor sammenhæng er sortering kun interessant i forbindelse med kolonne B. Knappe kan fjernes igen på samme måde, som de blev dannet.

Hyldeplacering

Columbus-ægget i regnearket er kolonne G. Den er beregnet på grundlag af nuværende bestand plus individuel tilvækst pr. titel over det tidsforløb, der skal gå, før alle hylder er fyldt. Tilvæksten oprundes herefter til hele tal og opsummeres efterfølgende for hver enkelt række ned gennem hele kolonnen, men må ikke overskride 1533. De fremkomne tal angiver herefter nummeret på starthylden for hver titel.

I firmaet har vi en maskine, der kan trykke fortløbende nummererede etiketter. Efter at have fået fremstillet en rulle, nummereret fra 1-1533, kunne hylderne i det nye magasin nummereres. Til brug for flyttemændene udskrev vi lister, sorteret efter nuværende opstilling og hvor kolonnerne C, D, E, F og H var skjult, således at listerne var overskuelige. På samme måde havde vi, til brug i magasinet, udskrevet en fuld liste, der blev klippet ud i stykker, svarende til de enkelte reolgaders indhold, og som blev klæbet op på reolgavlne. Det var flyttemændene glade for, og det er vi selv og vore selvhjulpne lånere også.

Og jo, selvfølgelig har vi afsigelser, titelskifter og nye titler, som laver den sædvanlige ravage. Men formålet med regnearket var jo blot at få gennemført en flytning på basis af en professionel planlægning.

Tak til min gode kollega, c.ph. Steen Baggesen, for kyndig assistance med formlerne.